

Merkezi Yerleştirme Sınav Sistemine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Faysal Özdař¹

688

Öz: Merkezi yerleştirme sınavları, öğrencilerin üniversiteye yerleşmelerinde ve meslek seçmelerinde önemli olduğuna inanılan bir sınavdır. Bu bakımdan sınava ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini almak önemlidir. Bu araştırma, merkezi yerleştirme sınav sistemini öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yönteminin, durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Mardin İli Kızıltepe İlçesindeki beş faklı ortaokulda görev yapan 47 öğretmen ve bu okullarda okuyan 60 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenerek oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formuyla elde edilmiştir. Veriler, içerik analizine tabi tutulmuştur. Çıkan sonuçlar kodlanmış ve sonuçlara göre temalar oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulara göre öğretmen ve öğrenciler sınav sistemine ilişkin olumsuz değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Katılımcılar, öğrencilerin sene başında TEOG sınavına göre hazırlık yaptıkları, yeni sınav sisteminin öğrencileri psikolojik açıdan olumsuz etkilediği, motivasyonu düşürdüğü, derse ilgiyi azalttığı, sosyalleşmeyi olumsuz etkilediği ve merkezi sınav konu sayısında artışa yol açtığını belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Merkezi yerleştirme sınavı, öğretmen görüşleri, öğrenci görüşleri

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, faysalozdas@hotmail.com, ORCID No: <https://orcid.org/0000-0002-2261-9504>.

The Evaluation of the Teacher and Student Views on the Central Placement Examination System

Abstract: The central placement exams are believed to be a test which is important for students in setting up a university and choosing a career. In this respect, it is important to get the views of teachers and students on the test. This research aimed to reveal the central placement examination system based on the opinions of teachers and students. Qualitative research methodology, case study designation was used in the research. The study group consists of 47 teachers who work in five different secondary schools in Kızıltepe District of Mardin in the academic year of 2017-2018 and 60 students studying in these schools. The study group was formed by sampling with purpose. The data of the study were obtained by interview form developed by the researcher. The data were subjected to content analysis. The results were coded and the themes were formed according to the results. According to the findings obtained, teachers and students have made evaluations about the examination system. According to the teacher and students' opinions, the students stated that they prepared according to the TEOG exam at the beginning of the year and that the new examination system negatively affected the students psychologically, lowered their motivation, decreased the lesson, negatively affected their socialization, and increased the number of exam subjects.

Keywords: Central placement exam, teachers' opinions, students' opinions

Giriş

Küreselleşme, siyaset, toplumsal beklentiler, sistemin sorunlara cevap verememesi ve değişen koşullar gibi durumlara bağlı olarak eğitimin gerek felsefesinde gerekse ölçme ve değerlendirme boyutunda değişme ve gelişme olabilmektedir. Bu durum sınav sistemlerini de etkilemekte ve okullara giriş sınavlarının farklı şekillerde yapılmasına sebep olmaktadır. Türkiye’de kademeler arası geçişte son yıllarda birçok kez sistem değişikliğine gidildiği görülmektedir. Örneğin, 1999 yılından 2018 yılına kadar ortaöğretime öğrenci seçme sınavının beş defa değiştiği görülmektedir. 1999-2003 yılları arasında Liselere Giriş Sınavı (LGS); 2004-2006 yılları arasında Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS); 2007-2012 yılları arasında Seviye Belirleme Sınavı (SBS); 2013- 2017 yılları arasında Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi (TEOG) ile ortaöğretim kurumlarına öğrencilerin yerleştirildiği görülmektedir. 2018 yılında ise ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçme sınavının sistemi değiştirilerek merkezi yerleştirme sınav sistemi ile öğrenci alınacağı Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ilan edilmiştir.

Ortaöğretimdeki okul türü ve okul başarısı üniversite giriş sınavını etkilemektedir. Bunun sonucu olarak aileler çocuklarının eğitimi konusunda farklı arayışlara girmişlerdir. Bu durum, liselere giriş sınavlarını kritik bir noktaya taşımıştır (Koç, Yıldırım ve Bal, 2008). Liselere giriş sınavında, Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı çalışmalar ve değişen koşullara göre farklı uygulamaların kullanılması gerektirmektedir. Bu uygulamalar, geçmişte olduğu gibi günümüzde de kademeler arası seçme ve yerleştirme sınavlarında uygulanan ve merkezi olarak yapılan çoktan seçmeli sınavlar şeklindedir (Dinç, Dere ve Koluman, 2014).

Türkiye’de öğrenci başarısı yerel ve merkezî olmak üzere iki şekilde ölçülmektedir. Yerel düzeydeki ölçme çalışmaları öğrencilerin formal eğitim aldıkları okullarda öğretmenlerin yaptıkları değerlendirilmeleri kapsamaktadır. Merkezi değerlendirme çalışmaları ise ulusal düzeyde liselere giriş sınavı gibi yapılan sınavları kapsamaktadır (Çepni, Özsevgenç ve Gökdere, 2003). Merkezi sınav sistemi, öğrencinin geleceği üzerinde derin izler bırakmaktadır. Bu sınav öğrencilerin sosyal ve ekonomik statülerini etkilediği gibi akademik hayatını da etkilemektedir (Dünya Bankası, 2013). Türkiye’de ortaöğretim kurumları arasındaki nitelik farkı vardır. Bu durum, ortaöğretim kurumunun ileride seçilecek öğrencinin öğrenim durumu ve iş hayatı üzerinde etkili olacağına ilişkin genel bir kanaat oluşturmaktadır (Ocak, Akgül ve Yıldız, 2010; Dönmez, 2009, Eğitim Reformu Girişimi, 2009). Bu kanaati pekiştiren tecrübeler toplumsal hafızada yer bulmuştur. Sarier’in de (2010) belirttiği gibi öğrencilerine yüksek kalitede eğitim-öğretim sunan ve yeterli düzeyde fizikî imkânlarla donatılmış, iyi bir lise, iyi bir üniversitenin habercisi niteliğindedir.

Eğitimin temel hedefi, rekabetin üst seviyede olduğu günümüz dünyasında bireyi donatarak bu rekabet ortamında varlığını sürdürmesini sağlamaktır. Bu rekabeti kaybeden gerek bireyler gerekse toplumlar dünyayı

geriden takip etmeye mecbur olacaklardır (Sağlam-Tosun, 2016). Ortaöğretim kurumlarının temel amaçları arasında öğrencileri beden, zihin, ahlâk, manevi, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirmek, onları demokrasi ve insan haklarına saygılı olmayı, çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlamaktır. Ayrıca, öğrencilerin ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür almasını sağlayarak yükseköğretime, mesleğe, hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır (MEB, 2016).

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretime Geçiş Yönergesine göre merkezi yerleştirme sınavı sözel ve sayısal olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Sözel bölümde, Türkçe, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ile Yabancı Dil; sayısal bölümde ise Matematik ve Fen Bilimleri alanlarından sorular yer almaktadır. Sınav soruları, 8. sınıf derslerinin öğretim programlarında belirlenen kazanımlar doğrultusunda öğrencinin okuduğunu anlama, yorumlama, okuduklarından sonuç çıkarma, problem çözme, analiz yapma, eleştirel düşünme, bilimsel süreç becerilerini ölçecek nitelikte hazırlanmaktadır (MEB, 2018a). Merkezi yerleştirme giriş sınavında derslerin soru sayısı ve haftalık ders saatleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1’de sınav süresi ve derslere göre soru dağılımları gösterilmiştir. Merkezi sınav puanı ile öğrenci alan okulların belirlenen kontenjanlarına, puan üstünlüğüne göre tercihleri doğrultusunda Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğüne öğrenci alımı yapılmaktadır. Merkezi sınav puanının eşitliği durumunda; öncelikle Ortaokul Başarı Puanına (OBP), sırasıyla öğrencinin doğum tarihine göre yaşı küçük olana, 8, 7 ve 6. sınıflardaki yılsonu başarı puanı üstünlüğüne, devamsızlık yapılan gün sayısının azlığına ve tercih önceliğine göre yerleştirme işlemi yapılır (MEB, 2018a).

Tablo 1. Merkezi yerleştirme giriş sınavında derslerin soru sayısı ve haftalık ders saatleri (MEB, 2018b)

	Dersler	Soru sayısı	Haftalık ders saati	Sınav süresi
Sözel alan	Türkçe	20	5	75 dakika
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	10	2	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	10	2	
	Yabancı Dil	10	4	
	Toplam	50	13	
Sayısal alan	Matematik	20	5	60 dakika
	Fen Bilimleri	20	4	
	Toplam	40	9	

Tablo 1’de sınav süresi ve derslere göre soru dağılımları gösterilmiştir. Öğrencilerin merkezi sınav puanı ile öğrenci alan okulların belirlenen

kontenjanlarına, puan üstünlüğüne göre tercihleri doğrultusunda Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yapılmaktadır. Merkezi sınav puanının eşitliği durumunda; öncelikle Ortaokul Başarı Puanına (OBP), sırasıyla öğrencinin doğum tarihine göre yaşı küçük olana, 8, 7 ve 6. sınıflardaki yılsonu başarı puanı üstünlüğüne, devamsızlık yapılan gün sayısının azlığına ve tercih önceliğine göre yerleştirme işlemi yapılır (MEB, 2018a).

Sürekli değişen ve gelişen koşullar beraberinde farklılaşmayı getirmektedir. Bu farklılaşma eğitim sistemlerine de yansımaktadır. Bu araştırma merkezi yerleştirme sınav sistemi ile ilgili öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma ile ortaya çıkan sonuçların literatürde önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Bu çerçevede araştırmanın genel amacı, merkezi yerleştirme sınav sisteminin öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre değerlendirmektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen ve öğrenciler ortaöğretim kurumları için merkezi yerleştirme sınavını nasıl değerlendirmektedirler?
2. Öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre ortaöğretim kurumları merkezi yerleştirme sınavı öğrencileri nasıl etkilemektedir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırmada nitel araştırma yönteminin, durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan nitel çalışma desenidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Durum çalışması deseninde, veriler çeşitli ve ayrıntılı olarak elde edildiği için araştırmacının olayları derinlemesine anlamasına ve sorgulamasına imkân sağlamaktadır (Patton, 2002). Araştırma konusuna ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri alınarak merkezi sınav sistemine ilişkin derinlemesine inceleme yapılmıştır. Bunun sonucunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinden merkezi yerleştirme sınavına ilişkin veriler elde edilmiştir. Araştırma 2018 yılının Nisan ve Mayıs aylarında yapılmıştır. Araştırma izni, Milli Eğitim Müdürlüğüne resmi yazıyla başvurularak alınmıştır. Araştırma sürecinde araştırmacı öğretmen ve öğrencilerle görüşerek ve araştırma konusu hakkında bilgiler vererek verileri elde etmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Mardin İli Kızıltepe İlçesindeki beş faklı ortaokulda görev yapan 37'si erkek ve 10'u kadın olmak üzere toplam 47 öğretmen (Matematik branşı 11, Türkçe branşı 10, Fen Bilimleri branşı 7, Sosyal Bilimler branşı 7, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branşı 6, İngilizce branşı 6) ve 27'si kadın ve 33'ü erkek olmak üzere toplam 60 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenerek oluşturulmuştur. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen

durumların derinlemesine çalışılmasına imkân veren örnekleme (Patton, 2002) durumu olarak ifade edilebilir. Amaçlı örnekleme yöntem seçimin nedeni, araştırmacının öğretmen adaylarının eğitimi, seminer vb. çalışmalar için okulları ziyaret etmesi ve bu okullara daha kolay ulaşabilmesidir. Amaçlı örneklemede araştırmacı, kimlerin seçileceği konusunda yargısını kullanarak araştırmanın amacına en uygun olanları örnekleme alır. Bu çerçevede üzerinde çalışılan soruna evrenin en uygun bir kesimi gözlem konusu edilir (Balcı, 2009: 98).

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen yazılı görüşme formuyla elde edilmiştir. Veri toplama aracı, yarı yapılandırılmış iki sorudan oluşan bir görüşme formundan oluşmaktadır. Görüşme formunun hazırlanmasında alanyazın (Dönmez, 2009; Karabacak, 2010; Ocak, Akgül ve Yıldız, 2010; Aslan, 2017) ve uzman görüşleri (eğitim bilimleri alanında iki Doç. Dr. ve iki Dr. Öğr. Üyesi) dikkate alınmıştır. Görüşme formunda öğretmen ve öğrencilere 1. Merkezi yerleştirme sınavına ilişkin görüşleriniz nelerdir ve 2. merkezi yerleştirme sınavının, öğrencilerin psikolojik ve sosyal durumlarına (tutum, davranış, sosyalleşme, motivasyon vb.) ilişkin görüşleriniz nelerdir Soruları yöneltilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliği için literatür önerileri (Yıldırım ve Şimşek, 2018; Merriam, 2009; Creswell, 2012; Shenton, 2004; Patton, 2002) dikkate alınmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formunun geçerliliği için katılımcı teyidi ve araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin seçiminde gönüllülük esaslı ölçütleri kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2018) katılımcıların gönüllü olmaları ve verilerin katılımcılar ile yüz yüze derinlemesine görüşülerek toplanması araştırmanın geçerliliği ve güvenirliliğini sağlamada önemli olduğunu belirtmişlerdir. Veriler, okul müdürlerinin bilgisi dahilinde öğretmen ve öğrencilerle yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Toplanan verilerin ayrıntılı olarak analiz edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Görüşme formunun geçerliliğini sağlamak için uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırma konusu ile ilgili taslak sorular hazırlanmış, bu soruların değerlendirilmesi için Eğitim Bilimleri Bölümünde görev yapan dört öğretim üyesinin (iki Doç. Dr. ve iki Dr. Öğr. Üyesi) görüşleri alınmıştır. Görüşme formu anlaşılabilirlik, akıcılık ve kapsam geçerliliği açısından incelenmiş ve gerekli düzeltmelerden sonra forma son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin merkezi yerleştirme sınavına ilişkin görüşleri içerik analizine tabi tutulmuştur. Çıkan sonuçlar kodlanmış ve temalandırılmıştır. Öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak tablolar oluşturulmuştur. Verilerden iki tema ve bunlara bağlı olarak dört alt tema elde edilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmış ve

bu alıntılara bulgular bölümünde doğrudan yer verilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin görüşleri sunulurken kodlamalara yer verilmiştir. Öğretmen kodlaması şu şekildedir: Kodlamada kullanılan harf öğretmenin cinsiyetini, rakam ise öğretmenin araştırmadaki sırasını ifade etmektedir. Öğrenci kodlamasında ise harf cinsiyeti, rakam ise öğrencinin sırasını ifade etmektedir. Verilerin yorumlama aşamasında frekansı yüksek olan görüşler doğrudan alınmış ve yorumlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi kavram geliştirme, örnekleme, veri toplama, veri kodlama, veri analizi ve yorumlama arasındaki dönüşel hareketten oluşur. Amaç sistematik ve analitik olmaktır. Her ne kadar kategori ve değişkenler ilk başta rehberlik etse de bazılarının çalışma boyunca ortaya çıkmasına izin verilir. Bu nedenle içerik analizi ilgili durumların, ayarların, stillerin, imajların, anlamların ve farklılıkların sabit keşfi ve sürekli karşılaştırılması (Altheide, 1987) ile ilgilenmektedir. İçerik analizi çerçevesinde yapılan işlemler, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek ve bunları okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenleyerek yorumlamaya dayanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bulgular

Öğretmen ve öğrencilerin merkezi yerleştirme sınavına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular, ayrı temalar altında düzenlenerek tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin görüşleri analiz edilmiş, sonuçlar tablolarda sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin Merkezi Yerleştirme Sınavına İlişkin Görüşleri

Tema	İçerik	f
Merkezi yerleştirme sınavına ilişkin görüşler	Sınavı olumsuz buluyorum (derse karşı ilgisizlik, adaletsiz, adrese dayalı yerleştirme, rekabetin olmaması, zamanlama, yanlışların doğruyu götürmesi) (22), Liselere sınavsız yerleştirme uygun değildir (11), Sınavı olumlu buluyorum (10), Konu sayısı arttı (10), Sınavla ilişkin belirsizlikler var (9) Sınav sistemi yüzünden bazı derslerin önemi azaldı (7), Sınav kararı zamansız alındı (7), Öğretmenler olumsuz etkilendi (4), Uluslararası sınav mantığı var (4), Sınavın tek gün olması olumlu (4)	88
Merkezi yerleştirme sınavın öğrenciler üzerindeki etkisi	Sınav, öğrencilerin psikolojisini olumsuz etkiledi (23), Öğrenci motivasyonu azaldı (19), Adrese dayalı okula yerleştirme fikri motivasyonu olumsuz etkiledi (15), Derse ilgi azaldı (14), Öğrencilerde stres arttı (12), Sosyalleşmeyi olumsuz etkiledi (8), Öğrenciler psikolojik açıdan rahatladı (6), Öğrenci üzerindeki baskı azaldı (5)	102
Toplam		190

Tablo 2’de öğretmenlerin merkezi yerleştirme sınavına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Görüşler, “merkezi yerleştirme sınavına ilişkin görüşler” ve “merkezi yerleştirme sınavının, öğrenciler üzerindeki etkisi” şeklinde iki alt tema altında toplanmıştır. Öğretmenler, merkezi yerleştirme sınav sistemi ile ilgili 88, merkezi yerleştirme sınavının öğrenciler üzerindeki etkisine ilişkin ise 102 görüş belirtmişlerdir. Merkezi yerleştirme sınav ile ilgili alt temadaki görüşler incelendiğinde öğretmenlerin yeni sınav sistemini olumsuz buldukları görülmektedir. Öğretmenlerin belirttiği 88 görüşten 66’sının olumsuz olduğu görülmektedir. Bu görüşlerin şu şekilde sıralandığı Tablo 2’den anlaşılmaktadır. Sınavı olumsuz buluyorum, sınavsız yerleştirme uygun değildir, bazı derslerin önemi azaldı, sınav kararı zamansız alındı, konu sayısı arttı, sınavla ilişkin belirsizlik var ve öğretmenler olumsuz etkilendi. Öğretmenlerin merkezi yerleştirme sınav sistemine ilişkin görüşlerinden birkaç örnek aşağıda sunulmuştur.

E15“yeni uygulanacak bir sınav olacağı için öğrencilerin kafasında oluşturduğu belirsizlikler nedeniyle öğrencinin psikolojik ve sosyal durumlarını da olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum. Bu yeni sistemle çoğu öğrenci adres değişikliğiyle karşı karşıya kaldı. Bu bile öğrenci için başlı başına psikolojik ve sosyal anlamda olumsuz etkide bulunmakta ve öğrenciyi asabileştirmektedir.” Başka bir öğretmen de (E31) sınavsız yerleştirmenin öğrenciler üzerindeki etkisini şu şekilde belirtmiştir: “öğrenciler rehavete kapılmıştır. Öğrenciler arası rekabet azalmıştır. Adrese dayalı liseye yerleştirme sistemi geldiği için öğrenci çalışma gereği duymamaktadır.” E7 kodlu öğretmen de sınav konu sayısındaki artışa dikkat çekmiştir. “Merkezi sınavının yılsonunda yapılacak olması soruların eski sınav sistemine göre ve konularının kapsamının geniş olması öğrencilerin sınav odaklanmasında büyük sıkıntılara neden olmuştur.” Sınavın zamansız yapıldığına ilişkin görüş belirten öğretmen ise şu şekilde görüş ifade etmiştir. E33 kodlu öğretmen “önceki sistemin bir anda değiştirilip yerine merkezi sınavının getirilmesinden memnu değilim. Çünkü alt yapısı yok” demiştir.

Merkezi yerleştirme sınav sistemini olumsuz yönlerine dikkat çeken görüşlere karşın olumlu görüşler de vardır. Ancak bu görüşler alt temada belirtilen görüşlerin yaklaşık %10’u kadardır. Bu görüşler, öğrencilerin psikolojik açıdan rahatladığı ve öğrenci üzerindeki baskının azaldığı şeklindedir. Örneğin, E6 kodlu öğretmen “Merkezi yerleştirme sınavı en iyi öğrencileri seçmek için çok iyi bir sistem. Bu sistemle okullar en iyi öğrencileri alacak ve eğitimde kalite artacaktır. Sistemin ezbere değil, analize dayalı olması öğrencilerin neyi, nasıl ve niçin yaptıklarının farkında olmalarını sağlar.” Başka bir öğretmen de sınav mantığına ve sınavın öğrenciler üzerindeki olumlu etkisine işaret etmiştir. K5“öğrencilerin üzerindeki baskıyı azaltmak adına ve uluslararası sınavlara yakın olmak adına ortaya çıkarılmış bir sınavdır”. K37 kodlu öğretmen de “...öğrencilerin ilgili alanlara yönelmesi ve kendini bu alanlarda geliştirmesi açısından iyi bir sınav sistemidir” diyerek merkezi yerleştirme sınav sistemini olumlu bir şekilde değerlendirmiştir.

Merkezi yerleştirme sınav sisteminin öğrenciler üzerindeki etkisi ile ilgili alt tema incelendiğinde öğretmenler, yeni sınav sisteminin öğrencileri olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Yeni sınav sisteminin öğrencileri psikolojik açıdan olumsuz etkilediği, motivasyonu düşürdüğü, derse ilgiyi azalttığı, strese sebep olduğu, sosyalleşmeyi olumsuz etkilediği, sınav konu sayısında artışa yol açtığı şeklindedir. Örneğin, E39 kodlu öğretmen “merkezi yerleştirme sınavı öğrencilere psikolojik ve sosyal durumlarını olumsuz etkileyecek bir sistem. Sene sonunda yapılması öğrencilerin bütün yıl çalışması ve bunun sene sonunda birkaç saate sığdırılması öğrenciler üzerinde bir baskı sebebi. Bu da öğrencilerin başarısını olumsuz etkiler” demiştir. Benzer bir görüşü, K5 kodlu öğretmen de belirtmiştir. “Öğrencilerin psikolojileri olumsuz etkilenmekte, gerek sınavın zor olması gerekse yarışacak öğrenci sayısının fazla olması öğrenci üzerinde daha fazla stres yapmaktadır.” Başka bir öğretmen de öğrencilerin motivasyon açısından olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. K19 kodlu öğretmen “merkezi yerleştirme sınavı maalesef öğrencilerdeki motivasyonu yok etmiş. Herkesin en yakın lise fikrini perçinlemiştir. Bu da nasıl olsa bir liseye, en yakın olana gideceğim düşüncesiyle derslere katılım, ders çalışma azalmış” demiştir. Bu konudaki diğer görüşler de şu şekilde ifade edilmiştir: E11 kodlu öğretmen “öğrencilerde aşırı derecede rahatlama var ne olsa evime en yakın okul gelecek. Kaygı yok denecek kadar düşük seviyede bazı öğrenciler için.” E18 kodlu öğretmen ise, “sınav sisteminin değişmesi öğrencinin motivasyonunu düşürmektedir. Sınıfın hatta okulun en çalışkanı bile zamanla derslerden soğumaktadır. Çünkü neye, nasıl çalışacağını bilememektedir” şeklinde görüş belirtmiştir.

Tablo 3’te öğrencilerin merkezi yerleştirme sınavına ilişkin görüşleri “merkezi yerleştirme sınavına ilişkin görüşler” ve “merkezi yerleştirme sınavının, öğrenciler üzerindeki etkisi” şeklinde iki alt temada toplanmıştır. Öğrenciler, merkezi yerleştirme sınav sistemi ile ilgili 102, merkezi yerleştirme sınavının öğrenciler üzerindeki etkisine ilişkin ise 98 görüş belirtirmişlerdir. Merkezi yerleştirme sınav sistemi ile ilgili alt temadaki görüşler incelendiğinde öğrencilerin merkezi yerleştirme sınav sistemini olumsuz buldukları görülmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin merkezi yerleştirme sınavına ilişkin görüşleri

Tema	İçerik	f
Merkezi yerleştirme sınavına ilişkin görüşler	EOG sınavına göre hazırlanmıştık (29), Sistem değişikliği bizi olumsuz etkiledi (26), TEOG sınavına göre sorular daha zor olacak (19), Sınavı olumlu buluyorum (çalışmak için zaman kazandım, sınavsız kayıt yaparım, çalışmak zorunda değilim) (10), Yanlışlar doğruyu götürdüğü için olumsuz (7), Adrese dayalı yerleşmeden dolayı çalışmayı bırakan var (4), Sınav beni korkutuyor (4), Tek sınav olması olumsuz (3)	102
Merkezi yerleştirme sınavının öğrenciler üzerindeki etkisi	Psikolojik açıdan olumsuz etkilendim (39), Strese girdim (21), Sosyal ilişkilerim zayıfladı (18), Umutsuzum (8), Kaygıdan nasıl çalışacağımı bilmiyorum (6), Aile baskısı arttı (3), Kendimi rahat hissediyorum (3)	98
Toplam		200

Öğrencilerin merkezi yerleştirme sınav sistemine ilişkin görüşlerinden birkaç örnek aşağıda sunulmuştur. K5 kodlu öğrenci sisteminin değişmesinden şikâyet etmiştir. “Merkezi yerleştirme sınavı bundan önceki tüm sistemlerde farklı ve zor gibi gözüküyor. Bir anda değişen bu sınav sistemi bizi şaşırttı... Sınavın bu sene değil gelecek sene uygulanmasını isterdim. Çünkü o zaman sistem oturur ve öğrenciler kendini buna göre hazırlarlardı.” Benzer konuda K39 kodlu öğrenci de şu şekilde görüş belirtmiştir. “Keşke TEOG kaldırılmasaydı. Eski sistem daha iyiydi, herkes ders çalışıyordu. Ama şimdi herkes mahalle okuluna gitmek için uğraşılıyor. (Sınav) kimsenin umurunda değil, çalışmıyorlar boş boş geziyorlar”. K17 kodlu öğrenci de sınavın zorluğuna ve belirsizliğine dikkat çekmiştir. “Bence hiç iyi olmadı. Biz başka bir sınava hazırlanırken birdenbire sistemi değiştirdiler. Bu bizim için çok kötü oldu.” Belirsizliğe ve sınav zor olacağına ilişkin benzer bir görüş de E20 kodlu öğrenci tarafından dile getirilmiştir. “Biz açıkçası ne yapacağımızı bilmemekle 2. döneme geçtik. Şuan nasıl bir şey olacağını tahmin edemiyorum çünkü bu sınav oldukça zor kendimi...liselerinde görmek istemiyorum. Sınav sistemi böyle giderse bizim için çok kötü olacak. Her şeyi bize yüklediler” demiştir. K27 kodlu öğrenci ise sınavın zamanlamasına dikkat çekmiştir. “Liseye geçiş sınavı bir anda değişti. Bazı arkadaşlar sevindi, bazıları da üzüldü. Çünkü çalışanlar için büyük bir yıkım oldu. Ama sevinen arkadaşlar zaten okulu boş vermiş oluyor” Bu sınavın zorluğunu K34 kodlu öğrenci “bu sınavda bütün konular üst üste geldiği için zor olacak” şeklinde özetlemiştir. Buna karşın sınavı olumlu bulan görüşler de vardır. Örneğin K50 ve E52 kodlu öğrenciler “daha iyi olacağını düşünüyorum. Belki de ilk defa gireceğimiz (ilk defa yapılacak) daha kolay olur” demişlerdir.

Merkezi yerleştirme sınav sisteminin öğrenciler üzerindeki etkisi ile ilgili alt tema incelendiğinde öğrenci görüşlerinin neredeyse tamamının olumsuz olduğu görülmektedir. Öğrenciler, yeni sınav sisteminin kendilerini psikolojik ve sosyal açıdan olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Örneğin, K56 kodlu öğrenci “okuldan geldiğimde yemek yemeden dinlenmeden direk masa başına oturma zorunluluğu hissediyorum. Ailemle çok az konuşuyorum. Kendimi odama kilitliyorum. Annem sağlığımın iyi olmadığını söylüyor ama onu takmıyorum. Artık eskisine göre çevremde çok az arkadaşım var. Abartmadan söylüyorum, hiç dışarı çıkmıyorum, sadece ders çalışıyorum” demiştir. E7 kodlu öğrenci ise sadece ders çalıştığını ve sosyal açıdan kendisine zaman ayıramadığını şu şekilde belirtmiştir: “Fazla oyun oynayamadım. Fazla dışarı çıkamadım. TEOG sistemi olsaydı hem çalışmak için hem de dışarı çıkmak için vaktim olurdu. Ama yeni sınav sistemi zor olacağı söylendiği için hep evde kalıp çalışmam lazım ve dışarı çıkmam beni fazla sıkıyor”. Benzer bir görüşü K35 kodlu öğrenci de dile getirmiştir. “Daha fazla ders çalıştığımız için yeme içme gibi bir sürü şeyleri aksattık. Ne oyun ne arkadaş artık aklıma gelmiyor.” Sınavın strese sebep olduğunu belirten öğrenciler de vardır. Örneğin K20 kodlu öğrenci “...sınavdan bahsederken kalbim çarpıyor, sıkışıyor, midem bulanıyor” şeklinde ifadeler kullanmıştır. Bazı öğrenciler Millî Eğitim Bakanlığına seslenmektedirler. Örneğin K5 kodlu öğrenci “hani MEB çocuklar sosyal açıdan gelişsin istiyor ya, ama bu sınav sistemi bunun tam tersine neden oldu” demiştir. K52 kodlu öğrenci ise şikâyet ediyor ve “neden 3 yanlış bir doğruyu götürüyor. Sistem değiştiğinden beri kendimi baskı altındaymış gibi hissediyorum” ifadelerini kullanmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, ortaokul öğretmen ve öğrencilerin merkezi yerleştirme sınav sistemine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğretmen ve öğrencilerin görüşleri içerik analizine tabi tutularak temalar oluşturulmuştur. Bu temalar ışığında yeni sınav sistemine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Öğretmen görüşleri incelendiğinde gerek yeni sınav sistemine gerekse sınavın öğrenciler üzerindeki etkilerine ilişkin görüşlerin büyük bir çoğunlukla olumsuz olduğu görülmektedir. Öğretmenler, merkezi yerleştirme sınav sistemini olumsuz bulduklarını, sınavsız yerleştirmenin uygun olmadığını, bazı derslerin öneminin azaldığını, sınav kararının zamansız alındığını, sınavın yılsonu yapılacak olmasından dolayı konu sayısında artışa sebep olacağını, sınava ilişkin belirsizliklerin olduğunu, öğrencileri psikolojik açıdan olumsuz etkilediğini, öğrencilerin motivasyonunu düşürdüğünü, derse ilgiyi azalttığını, strese sebep olduğunu ve sosyalleşmeyi olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

Öğretmenler merkezi yerleştirme sınav sistemini olumsuz bulduklarını belirtmişlerdir. Bu yargının nedenlerini görüşme formunda şu şekilde belirtmişlerdir: Merkezi yerleştirme sınav sisteminin derse karşı ilgisizliğe sebep olduğu, adrese dayalı yerleştirmenin adaletsizliğe neden olduğu, adrese dayalı sınavsız yerleştirmeden dolayı öğrenciler arasında rekabetin ortadan kalktığı ve

bazı öğrencilerin ders çalışmayı bıraktığı, sınavın zamanlama ve yapılış şeklinin geç duyurulduğu, sınavda her dersin testine ait ham puanın, ilgili teste ait doğru cevap sayısından yanlış cevap sayısının üçte biri çıkarılarak hesaplanacağı şeklindedir. Merkezi sınava ilişkin öğretmen görüşlerinin olumsuz bir nedeni de merkezi yerleştirme sınav sistemini TEOG sınavı ile karşılaştırmaları olabilir. Tablo 3'teki öğrenci görüşleri de incelendiğinde benzer bir durumun burada da ifade edildiği görülmektedir. Gerek öğretmen gerekse öğrencilerin kendilerini TEOG sınav sistemine göre hazırladıkları düşünüldüğünde böyle bir yargının her iki grup tarafından belirtilmiş olması beklenen bir durumdur. Merkezi yerleştirme sınav sisteminin yılda bir defa, tek günde ve öğrenci mazereti olsa bile öğrenciye telafi imkanının tanımaması olumsuz değerlendirmenin bir başka nedeni olabilir. TEOG sınavının yılda iki defa yapılması, sınavın öğretmen, öğrenci ve veliler için değerlendirme fırsatı sunması, her bir sınavın 40 dakikalık oturum şeklinde olması, öğrencilerin okullarında sınava girmeleri gibi olumlu fırsatlar düşünüldüğünde öğretmenlerin merkezi yerleştirme sınav sistemine ilişkin olumsuz değerlendirmelerde bulunmalarına neden olmuş olabilir.

Öğretmenler, yeni sınav sistemi ile bazı derslerin önemini azaldığını belirtmişlerdir. Bu görüşün sebepleri arasında sınav kılavuzunda yer alan alt testlerin ağırlıklı standart puan hesaplaması olabilir. Bu hesaplama göre, Türkçe, Matematik ve Fen Bilimleri alt testlerin ağırlık katsayıları 4; T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Yabancı Dil derslerinin alt testlerin ağırlık katsayıları 1 olarak belirlenmiştir (MEB, 2018b). Derslerin alt test ağırlık katsayıları dikkate alındığında sınava hazırlanan öğrencilerin Türkçe, Matematik ve Fen Bilimleri derslerine ağırlık verdikleri ve diğer derslere daha az önem verdikleri söylenebilir.

Öğretmenler, sınavın eğitim-öğretim yılının sonunda yapılacak olmasından dolayı sınav konu sayısında artışa sebep olacağını belirtmişlerdir. Böyle bir değerlendirmenin muhtemel sebepleri arasında öğretmenlerin TEOG ile merkezi yerleştirme sınav sistemini karşılaştırmalarıdır. TEOG sınavının önceki paragraflarda söz edilen avantajları dikkate alındığında böyle bir görüşün öğretmenlerce ifade edilmesi doğal karşılanabilir.

Öğretmenler tarafından merkezi yerleştirme sınav sistemine getirilen başka bir eleştiri de öğrencilerin psikolojik açıdan olumsuz etkilendiğidir. Eylül ayının ortalarından itibaren Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerinin açıklamaları artık farklı bir sınav sisteminin getirileceğine ilişkin idi. Ancak uzun bir süre sınavın nasıl olacağına ilişkin net bir görüş ortaya konulamadı. Sınav sisteminin nasıl olacağına ilişkin akıllarda oluşan bu belirsizlik öğrencilerin psikolojisi üzerinde olumsuz etkilere sebep olmuş olabilir. Sınavın adı, uygulama şekli, uygulama zamanı, yöntemi ve içeriği her ne olursa olsun sınavın kendisi zaten stres kaynağıdır. Öğretmenlerce dile getirilen öğrencilerin psikolojilerini olumsuz etkilediği görüşü, merkezi sınav sistemi yerine TEOG sınavı da olsaydı yine farklı bir derece ile ortaya çıkacağı düşünülmektedir. Örneğin Görmez ve Coşkun'un (2015) TEOG

sınavı ile yaptıkları bir çalışmada öğrencilerde sınav baskısının olduğu ancak birden çok sınavın yapılması, öğrencinin okulunda sınava girmesi ve telafi hakkının olması sebebiyle bu baskının azaldığı sonucu elde edilmiştir. Sınavın strese sebep olduğuna ilişkin benzer bir bulguya Atila ve Özeken (2015) tarafından da ulaşılmıştır. Test tekniği ve tek sınav uygulaması kaygıya neden olmaktadır (Dinç, Dere ve Koluman, 2014). Dolayısıyla sınav kaygısının olması doğal bir durumdur. Benzer araştırmalar farklı sınav sistemleri üzerinde yapılmış sınavların öğrenciler üzerinde kaygıya neden olduğu belirtilmiştir (Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, 2010; Öztürk ve Aksoy 2014; Dinç, Dere ve Koluman, 2014; Genç, 2013; Argon ve Soysal, 2012).

Merkezi yerleştirme sınav sistemine ilişkin öğretmenler tarafından belirtilen başka bir olumsuz değerlendirme de bu sınav sisteminin öğrencilerin motivasyonunu düşürdüğü, özellikle adrese dayalı okula yerleştirmenin öğrenci motivasyonunu olumsuz etkilediğidir. Bu şekilde görüş belirten öğretmenlerin önemli bir kısmı öğrencilerin “nasıl olsa yakınımdaki bir okula yerleşirim” düşüncesini taşıdıklarını, merkezi yerleştirme sınav için herhangi bir hazırlık yapmadıkları ya da düşük yoğunluklu bir motivasyon sergiledikleridir.

Araştırmanın ikinci teması öğrenci görüşlerine dayalı oluşturulmuştur. Öğrencilerin önemli bir kısmı TEOG sınavına göre hazırlandıklarını, ancak ani bir değişiklik ile yeni bir sistemle ani bir sınav kararının alındığını ve sistem değişikliğinden olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu görüşünü destekleyen öğretmenlerin de olduğu Tablo 2’de görülmektedir. TEOG sınavının yapılmayacağı 2017 Eylül ayında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından duyurulmuştur. Dönemin Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz, 01.10.2017 tarihinde TEOG sınavı sonrası için üç alternatif sınav sistemi üzerinde çalışıldığını ve hiçbir sınavda çoktan seçmeli soru olmayacağını belirtmiştir (NTV Televizyon Kanalı, 2017). Eylül 2017- Mart 2018 tarihleri arasında belirsizlik devam etmiş, bu sürede öğrenciler, veliler, öğretmenler ve diğer paydaşlar yeni sınav sisteminin nasıl olacağına ilişkin endişe ve merakla zaman geçirmişlerdir. Ancak bu belirsizlik 26. 03. 2018 tarihinde Ortaöğretime Geçiş Yönergesi (MEB, 2018a) ile son bulmuştur. Son 20 yılda Türkiye’de, eğitim politikalarına yönelik değişiklikler oldukça hızlı, ani ve katılımcı olmayan bir biçimde yapılmaktadır. Oysa eğitim politikalarının hazırlanması, düzenlenmesi ve uygulanması süreçleri, veri temeline dayandırılmalı ve tüm paydaşlar dâhil edilerek katılımcı süreçlerle yapılmalıdır (Aksoy ve Arık, 2017).

Öğrenciler, yeni merkezi sınav sistemini TEOG sınavı ile kıyaslayarak bu sınavın TEOG sınavına göre daha zor olacağını, bu sınavda soruların yanlış cevaplandırılması halinde ilgili teste ait doğru cevap sayısından yanlış cevap sayısının üçte biri çıkarılarak hesaplanacağını belirtmişlerdir. TEOG sınavının iki dönemde yapılması, her dönemde de sınavın iki güne yayılması öğrenciler tarafından bir avantaj olarak dile getirilmiştir. Bunu destekleyen araştırma sonuçları da vardır. Sınavın iki dönemde yapılması, mazeret sınavının olması

TEOG sistemin güçlü özellikleri arasında sayılmıştır (Şad ve Şahiner, 2016; Öztürk ve Aksoy 2014). TEOG sisteminin başka olumlu bir tarafı da sınav puanının hesaplanmasında sadece doğru cevapların dikkate alınmasıdır. Bu durum soruların cevaplanması sırasında öğrencileri cesaretlendirmektedir. Oysa merkezi yerleştirme sınavında, her dersin testine ait ham puan, ilgili teste ait doğru cevap sayısından yanlış cevap sayısının üçte biri çıkarılarak hesaplandığı için öğrenciler için strese sebep olabilmektedir. Öğrencilerin, önceki sınav sistemlerini düşünerek böyle bir sonuca ulaştıkları söylenebilir.

Yeni sınav sistemi ile öğrencilerin bir kısmının psikolojik açıdan olumsuz etkilendikleri, strese girdikleri, umutsuzluğa kapıldıkları Tablo 3'teki görüşlerden anlaşılmaktadır. Belirtilen sıkıntıların en önemli nedeninin sınav puanıyla sınırlı sayıda öğrencinin okullara yerleştirilmesinden kaynaklanabilir. Çünkü sınav puanıyla yerleşen öğrenci oranı toplam öğrencinin %10'u kadardır. Geri kalan öğrenciler de oturduğu adrese en yakın okullardan birine yerleşecektir. Sınavla öğrenci alan okullara talebin fazla olması, öğrenciler arasında rekabeti, öğrenci üzerindeki stresi, kaygıyı ve umutsuzluğu arttıracığı düşünülmektedir. Çünkü puan üstünlüğüne göre okullara yerleştirme, okullar arasında katı hiyerarşinin oluşmasına sebep olabilmektedir (Çelik, Boz, Arkan ve Toklucu, 2017). Gerek dünyada gerekse Türkiye'de rekabetçi bir anlayış söz konusudur. Bu durum eğitim alanına yansımakta ve okulun iş hayatı üzerinde çok etkili olacağına ilişkin genel bir kanaat oluşturduğu için (Dönmez, 2009) ister istemez okul seçimi strese ve kaygıya sebep olabilmektedir.

Merkezi yerleştirme sınav sistemine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre, öğrencilerin sosyal ilişkilerinde sorun yaşadıkları, yeteri kadar sosyal etkinliklere zaman ayıramadıkları ve öğrencilerin bu durumdan rahatsız oldukları belirtilmiştir. Akademik sınavlar bireyi bilişsel açıdan değerlendirmektedir. Bunun sonucu olarak bireyin duyuşsal özellikleri, psikomotor ve sosyal becerileri ikinci plana atılmaktadır. Oysa eğitimin temel amacı bireyi bir bütün olarak geliştirmektir. Eğitim sürecinde bireyin duyguları ve ruhunu görmezden gelerek, salt bilişsel gelişim odaklı ana-akım eğitim programı anlayışıyla, bireyi bütün yönlerden geliştirmenin mümkün olmadığı anlaşılmıştır (Özdaş, Akpınar, Batdı, Karahan ve Yıldırım, 2014). Çünkü okulun görevi bireyi sadece akademik hayata hazırlamak değil, aynı zamanda yeteneklerini geliştirmek ve sosyalleşmesini sağlamaktır (Balci, 2014). Ancak, sadece bilişsel bilginin ölçüldüğü sınavlara yoğun hazırlıktan dolayı öğrenciler sosyal etkinliklere katılamamakta, akranlarıyla zaman geçirememektedir (Cemaloğlu, 2018; Argon ve Soysal, 2012). Bu durum ister istemez sosyal ilişkilerin zayıflamasına neden olmaktadır.

Merkezi yerleştirme sınav sistemine ilişkin olumlu görüş belirten öğrenci görüşleri de vardır. Bu görüşler, toplam görüşlerin yaklaşık %10 kadardır. Öğrencilerin bir kısmı çalışmak için zaman kazandığını, bir kısmı da sınava girmesine gerek kalmaksızın ortaöğretime kayıt yapacağını belirtmiştir. Bu

durum öğrenci açısından değerlendirildiğinde avantaj olarak değerlendirilebilir. Örneğin uzak bir okula gitmediği için zaman kaybı yaşamayacağı, homojen bir akran grubunda, farklı yetenek ve becerilere sahip akranlarından öğreneceğidir.

Merkezi yerleştirme sınav sisteminin öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmada öğretmen ve öğrencilerin yeni sınav sistemini olumlu bulmadıkları, bu sınavın öğrencilerin motivasyonunu, psikolojisini olumsuz etkilediğini, sınav kararının zamansız alındığını, derse karşı ilgiyi azalttığını, strese sebep olduğunu, sosyalleşmeyi olumsuz etkilediği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Eğitim politikası veya sınav sistemi ile ilgili bir değişiklik yapılacaksa öncelikle sistemin aksayan yönleri tespit edilerek analizler yapılmalı ve bu süreç zamana yayılmalıdır. Katılımcı bir yöntem izlenmeli özellikle öğretmen, öğrenci ve velilerin sürece aktif katılımı sağlanmalıdır (Aksoy ve Arık, 2017). Bu açıdan bakıldığında sistem değişikliklerinin zorlu bir süreç olduğu söylenebilir. Araştırma sonuçlarına bağlı olarak şu öneriler geliştirilebilir. Sınav sistemi ile ilgili değişikliklerde öğrenci, veli, öğretmen ve sistemden etkilenen diğer paydaşların görüşleri katılımcı bir yöntemle alınmalı, bu tür değişikliklerden üst düzeyde fayda sağlamak için yeteri sınav sistemleri yeteri kadar tartışılmalı, öğrencilerin motivasyonunu ve psikolojisini olumsuz etkileyecek sürpriz ve ani değişikliklerden kaçınılmalıdır.

Kaynakça

- 702
- Aksoy, D. ve Arık B. M. (2017). *Liselere geçişte yeni sistem ve nitelikli ortaöğretim için yol haritası*. http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/TEOG_BilgiNotu.07.12.17.web_.pdf Erişim tarihi 29.07.2018.
- Altheide, D. L. (1987). Ethnographic content analysis. *Qualitative Sociology*, 10(1), 65-77.
- Argon, T. Soysal, A. (2012). Seviye belirleme sınavına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, (9) 2, 446-474.
- Aslan, G. (2017). Öğrencilerin temel eğitimden ortaöğretime geçiş (TEOG) sınav başarılarının belirleyicileri: Okul dışı değişkenlere ilişkin bir analiz. *Eğitim ve Bilim*, 42 (190), 211-236.
- Atıla, M. E., ve Özeken, Ö. F. (2015). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavı: Fen bilimleri öğretmenleri ne düşünüyor? *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34 (1), 124-140.
- Balci, A. (2014). *Etkili okul ve okul geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cemaloğlu, N. (2018). *Eğitimin pin kodu*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- Çelik, Z. Boz, N. Arkan, Z. ve Toklucu, D. K (2017). *TEOG yerleştirme sistemi: Güçlükler ve öneriler*. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.

- Çepni, S., Özsevgeç, T. ve Gökdere, M. (2003). Bilişsel gelişim ve formal operasyon dönem özelliklerine göre ÖSS fizik ve lise fizik sorularının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 157, 30-39.
- Dinç, E. Dere, İ. ve Koluman, S. (2014). Kademeler arası geçiş uygulamalarına yönelik görüşler ve deneyimler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (17), 397-422.
- Dönmez, B. (2009). Ortaöğretim kurumlarına geçiş sistemine ilişkin bir değerlendirme. *Eğitime Bakış Dergisi*, 5 (15), 11-17.
- Dünya Bankası. (2013). *Türkiye'de okullarda mükemmeliyeti teşvik etmek*. Washington, USA
- Eğitim Reformu Girişimi. (2009). *Eğitimde eşitlik politika analizi ve öneriler*. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Genç, M. (2013). İlköğretim öğrencilerinin sınıf ve cinsiyete göre sınav kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (1), 85-95.
- Görmez, M. ve Coşkun, İ. (2015). *1. Yılında temel eğitimden ortaöğretime geçiş reformunun değerlendirilmesi*. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Karabacak, K. (2010). *Seviye belirleme sınavlarının eğitimde ortaya çıkardığı açmazlar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Koç, E. Yıldırım, H. İ. ve Bal, Ş. (2008). İlköğretim ikinci kademe fen bilgisi müfredatı ile liselere giriş sınavları fen bilgisi sorularının öğrencilerin kişisel bilgileri de dikkate alınarak karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9) 3, 35-48.
- MEB. (2016). *Ortaöğretim kurumları yönetmeliği*. 28/10/2016-29871 RG.
- MEB. (2018a). *Millî eğitim bakanlığı ortaöğretime geçiş yönergesi*. http://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_03/26191912_yonerge.pdf Erişim tarihi 29.05.2018.
- MEB. (2018b). *Merkezi sınav başvuru ve uygulama kılavuzu*. Http://Www.Meb.Gov.Tr/Sinavlar/Dokumanlar/2018/MERKEZI_SINAV_BASVURU_VE_UYGULAMA_KILAVUZU.Pdf Erişim tarihi 26.04.2018
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (3rd ed). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- NTV Televizyon Kanalı. (2017). *TEOG yerine 3 alternatif hazırlıyoruz* (Milli Eğitim Bakanı Yılmaz:). <https://www.ntv.com.tr/turkiye/milli-egitim-bakani-yilmaz-teog-yerine-3-alternatif-hazirliyoruz,t5-RbH2KokuhnbuYPXbKyA>. Erişim tarihi 25.07.2018
- Ocak, G., Akgül, A. ve Yıldız, S. Ş. (2010). İlköğretim öğrencilerinin ortaöğretime geçiş sistemi (OGES) ile ilgili düşünceler Afyonkarahisar örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 37-55.
- Özdaş, F., Akpınar, B., Batdı, v., Karahan, O. & Yıldırım, B. (2014). The whole human being paradigm and holistic curriculum approach. *A Conference*

proceeding of International Conference New Perspectives in Science Education, Florence, Italy.

<https://conference.pixel-online.net/NPSE/files/npse/ed0003/FP/0155-CSP134-FP-NPSE3.pdf> Erişim tarihi 25.06.2018

Öztürk, F, Z. ve Aksoy, H. (2014). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş modelinin 8. sınıf öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33 (2),439-454.

Patton, M. Q. (2002). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.

Sağlam-Tosun, N. (2016). 8. Sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji ders başarısını etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Sarıer, Y. (2010). Ortaöğretime giriş sınavları (OKS-SBS) ve PISA sonuçları ışığında eğitimde fırsat eşitliğinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (3), 107-129.

Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22, 63-75.

Şad, N, S. & Şahiner, Y, K. (2016). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş (TEOG) sistemine ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri. *İlköğretim Online*, 15 (1), 53-76.

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği. (2010). *Seviye belirleme sınavları (SBS) üzerine bir değerlendirme rapor*. [Online]: <https://www.pdr.org.tr/upload/icerik/Haz%C3%84%C2%B1rlanan%20Raporlar/sbsraporu.pdf> Erişim tarihi 25. 07. 2018.

Yıldırım, A. ve Simsek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

STRUCTURED ABSTRACT

Purpose of the Study

High School Entrance Exam consists of two parts as verbal and numerical. In the verbal section, Turkish, education of religion and ethics, T.R. history of revolution and Kemalism and foreign language; in the numerical section, there are questions about mathematics and science. Exam questions are prepared in accordance with the objectives determined in the curriculum of the 8th grade courses in order to measure the students' reading comprehension, interpretation, inferring, problem solving, analysis, critical thinking, scientific process skills (MEB, 2018a).

Conditions which are continuously changing and developing bring differentiation. This differentiation is also reflected in educational systems. In this research, it is aimed to reveal the opinions of teachers and students about the High School Entrance Exam. It is thought that the results obtained by the research will fill an important gap in the literature. In this regard, the general aim of the study is to evaluate the entrance to high schools based on the views of teachers and students. The following questions were sought in response to this general purpose:

1. How do teachers and students evaluate the High School Entrance Exam?
2. How does the High School Entrance Exam affect students according to the teachers and students?

Method

The case study design of the qualitative research method was used in the study. The case study is a qualitative study pattern that evaluates a current phenomenon within its real life framework (Yıldırım ve Şimşek, 2018). In the case study pattern, since the data is obtained in detail, it allows the researcher to understand and question the events in depth (Patton, 2002). In the research, taking the opinions of teachers and students, in-depth study was conducted. As a result, the data on the High School Entrance Exam were obtained from the views of teachers and students. The research was conducted in April and May, 2018.

The study group consists of 60 students and 47 teachers working in five different secondary schools in Kızıltepe, Mardin in the 2017-2018 academic year. The study group is formed by purposeful sampling method. Purposive sampling can be expressed as a sampling case (Patton, 2002), which allows for in-depth study of situations thought to have rich knowledge. The reason why the researcher chose purposive sampling method is to visit schools through teacher candidates' training and seminar, etc. studies and access to these schools more easily. In the purposive sampling, the researcher takes samples from those who

are the most appropriate for the purpose of the research by using his / her judgment on who will be selected.

The data of the study has obtained by the interview form developed by the researcher. The data collection tool consists of two semi-structured interview forms. In the interview form, the following questions "1. What is your opinion about the LGS exam?, 2. What do you think about the psychological and social conditions (attitude, behavior, socialization, motivation, etc.) of the students who take the LGS exam?" were asked to the teachers and students.

The views of the teachers and students about the High School Entrance Exam were subjected to content analysis. The results were coded and themed. Tables were created based on the views of teachers and students. Two themes and four sub-themes were obtained from the data. Direct quotations from the views of teachers and students have been made and these quotations are directly included in the findings section. Content analysis method was used to analyse the data. Content analysis consists of the rotational movement between concept development, sampling, data collection, data coding, data analysis and interpretation. The aim is to be systematic and analytical. Although categories and variables may guide at first, some are allowed to appear throughout the study. For this reason, content analysis deals with the stable discovery and constant comparison (Altheide, 1987; 68) of relevant situations, settings, styles, images, meanings and differences. The processes carried out within the framework of content analysis are based on interpretation by combining data similar to each other within the framework of specific concepts and themes and by organizing them in a way that the reader can understand (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Results

This research was carried out to reveal the opinions of secondary school teachers and students about LGS system. When the opinions of the teachers are examined, it is seen that the opinions about the new exam system and the effects of the exam on students are mostly negative. Teachers have made negative evaluations regarding the exam due to various reasons and stated that the placement without examination is inappropriate, some lessons are less important, the exam decision is taken untimely, the exam would cause an increase in the number of subjects due to the year-end of the exam, there are uncertainties about the exam, the examination has a negative effect on the students, decreases the motivation of the students and the interest in the lesson, causes stress and negative effect on socialization.

The second theme of the study was based on student views. A significant number of the students stated that they were prepared considering the TEOG exam, but a new examination system was taken with a sudden change and this decision was taken untimely and they were negatively affected by

system change. When the students' opinions are examined, they stated that the questions in this exam would be more difficult than the TEOG exam, the questions answered wrong in this exam will eliminate the right questions and some of the students are affected negatively by the new examination system.